

L'entrevista
Louise Erdrich Escriptora nord-americana de la tribu ojibwa

Raül Garcia
i Aranzueque

“Els EUA han fet un genocidi amb els pobles autòctons”

A la seva darrera novel·la, *The plague of the doves*, explica l'execució injusta de tres membres d'una família ojibwa acusats d'un assassinat que no van cometre. ¿Persisteixen les injustícies contra aquesta comunitat?

Encara n'hi ha, però es manifesten de manera diferent: en la lluita per la terra i per recursos com ara l'aigua, per exemple. Actualment, el problema més gran de les comunitats autòctones nord-americanes és l'apropiació de recursos. Al nord-est, n'hi ha que han estat amenaçades per les empreses hidroelèctriques.

En teoria, aquestes comunitats estan protegides pel govern federal, oi?

A la pràctica no. Aquestes proteccions estan subjectes a la voluntat dels poderosos i el govern sempre es posa del costat dels qui intenten robar els recursos, ja siguin terres, aigua o boscos.

Vostè és de la tribu dels ojibwa. Quina és la principal amenaça per al seu poble?

Els ojibwa, que som el mateix poble que els chippewa i els anishinaabe, patim un problema que jo crec que els catalans entendran molt bé: la repressió de la llengua. La llengua ojibwa va ser un idioma que parlava tothom al seu territori, era la llengua del poble...

I quan van començar a torçar-se les coses?

A finals dels anys 90 del segle XIX van venir els jesuïtes i van intentar aprendre la llengua, però, alhora, deien a la gent que havia d'aprendre anglès i pregar en anglès. Poc després, es va instaurar el sistema de reserves i els ojibwa van ser forçats a viure en un territori cada cop més petit. I, aleshores, es va produir el crim més gran: la llengua va ser prohibida i els nens van ser expulsats, separats per la força dels seus pares, portats fora de l'ambient on es parlava la seva llengua.

Fora de la reserva?

Sí, fora de la reserva. Educats en un ambient angloparlant. Per tant, els nens no aprenien la seva llengua i quan tornaven a casa...

No entenien els seus pares?

No només no els entenien, també rebutjaven els seus costums. El govern va aconseguir eliminar una generació sencera d'ojibwes! I en només dues generacions va posar la llengua en perill. Els fills d'aquells primers fills adoctrinats pel govern dels Estats Units ja no van arribar a parlar l'ojibwa. És una manera increïblement cruel de destruir una cultura, de fabricar uns nens aculturats.

FRANCESC MELCION

PERFIL Ella diu que no, però Louise Erdrich (Little Falls, Minnesota, 1954) és un símbol dels pobles autòctons nord-americanos. Filla de mare ojibwa (tribu dels EUA també coneguda com a chippewa o anishinaabe), va revolucionar el 1984 el panorama literari nord-americà amb la novel·la *Remei d'amor* (Quaderns Crema), que trencava els tòpics sobre la seva comunitat. Recentment ha participat en un congrés de literatura nord-americana a la Universitat de Barcelona.

Un veritable genocidi...

És un genocidi, sense cap dubte. El govern dels Estats Units va perseguir sistemàticament la cultura dels ojibwa i la d'altres pobles autòctons. I ara, els nens volen recuperar la llengua i aprendre un idioma que parlen entre 5.000 i 10.000 persones, bàsicament gent molt gran, que és qui ens l'ha d'ensenyar.

Vostè parla ojibwa?

Els de la meua generació no la parlàvem a casa, però jo sí que el parlo una mica perquè l'he estudiat durant deu anys. I ara l'intento ensenyar a les meves filles.

Per a les seves filles deu ser molt difícil aprendre una llengua que no es parla en el seu entorn.

Sí, ho és. A més, és una llengua molt difícil, en part perquè no ha estat una llengua escrita. Les llengües orals no tenen una estructura sistematitzada, sinó que depenen de la interacció humana i un cop aquesta interacció humana es trenca la llengua pot desaparèixer.

Vostè és considerada per molts com un símbol dels pobles autòctons nord-americanos. Quina responsabilitat!

No, jo no em considero un símbol perquè sóc una persona molt barrejada, sóc ojibwa i alemanya per part de pare. També és per això que m'agrada tant Obama.

¿Crec que Obama, pel seu origen cultural divers, serà més sensible que altres presidents a la causa dels pobles autòctons americans?

El fet que tingui aquest component multicultural no vol dir necessàriament que entengui la cultura dels autòctons nord-americanos, que és molt diferent de l'afroamericana. Tot i això, tinc grans esperances que la situació millorarà.

“Amb els meus contes vull aportar una altra manera d'explicar el mite americà als nens del meu país

I què es pot fer per millorar-la?

Una cosa que es podria fer, que és força radical, seria complir els tractats que encara hi ha vigents entre els Estats Units i les nacions índies nord-americanes que obliguen Washington a tornar terres als pobles autòctons.

L'expulsió dels autòctons és un tema recurrent als seus llibres tant per a adults com per a nens.

Sí, crec que és molt bo que els nens tinguin referents alternatius als que se'ls ensenyen a l'escola i, per tant, els meus llibres tracten, bàsicament, de la història d'una família que és expulsada de casa seva. Vull aportar una altra manera d'explicar el mite americà.

¿Hi ha més interès ara als Estats Units en els pobles originaris nord-americanos?

Sí, molt més. Abans es veia aquesta cultura com una cosa exòtica i estranya. Els únics referents que tenia la gent eren les pel·lícules de l'Oest. Pensi que només fa cinquanta anys que els indis van aconseguir la ciutadania dels EUA. En van haver de morir molts a la I Guerra Mundial pel país que els havia pres la terra perquè se'ls concedís el dret de vot!

EN SÍNTESI

La corona andalusa

Marçal Sintes

Periodista i professor de la URL

Ja el tenim aquí i, segons com, millor que el vegem en directe i a plena llum del dia que no pas en diferit. Ja tenim Manuel Chaves, el fins ara president andalús, el president del poderós-sim PSOE d'aquella terra, assegut al consell de ministres amb rang de vicepresident. Aquell que de l'ombra estant ha maniobrat en incomputables assumptes

—des de la reacció de Zapatero al cas Carod fins a les línies vermelles que no podia ultrapassar l'Estatut passant pel finançament autonòmic— s'ha fet carn, ministre entre els ministres. També serà vicepresident Elena Salgado, la que ha congelat l'Estatut escanyant-ne el desplegament, en substitució d'un Solbes transmutat en ombra del que va ser Ara, dèiem, podrem observar Chaves en primer pla, no només intuir-lo. Si un finançament just i la integritat de l'Estatut de Catalunya ja eren afanys costeruts i fins preni forma de somnis irrealitzables, ara el viacrucis (camí de la creu) pot esdevenir especialment humiliant. Evoquem la seqüència última i la seva elegant coherència: pacte a Vitòria amb el PP, retirada de les tropes de Kosovo perquè els problemes dels serbis s'assemblen perillosament al vell malson de l'espanyolisme i, finalment, entronització del califa Chaves. (Fixin-s'hi bé: la catalana Chacón, que ve de la terra que paga, se solidaritza amb Sèrbia; Chaves, de la terra que cobra, s'embutxaca la milionada de l'anomenat deute històric i s'instal·la a la sala de màquines). La creu del viacrucis, ara amb punxant corona andalusa inclosa, l'haurà de portar el tripartit i, més que ningú, el PSC i el president Montilla. De com es condueixin, abans i també després de la pública crucificació, dependrà el futur polític i en bona part nacional de Catalunya.
m.sintes@hotmail.com